

Jak zaczęliśmy pisać?

Witam w nowym odcinku podcastu [Polish with John dla zaawansowanych](#). Jest to podcast dla uczących się polskiego na wyższym poziomie. Do każdego odcinka jest załączony zapis całego tekstu na moim blogu [polishwithjohn.com](#). Linki znajdziecie w opisie.

Dzisiaj traktujemy to jako oczywistą oczywistość - pismo, alfabet stały się tak integralną częścią naszej kultury, że nawet słowo język zwykle kojarzymy z pismem. Tymczasem język to przede wszystkim mowa. Wiele czasu minęło od momentu, kiedy człowiek zaczął mówić do momentu, kiedy zaczęliśmy naszą mowę zapisywać. Chcę Wam dzisiaj trochę o tej historii opowiedzieć.

Zacząło się jeszcze w jaskiniach, prawie 20 tysięcy lat temu, kiedy nasi przodkowie na ścianach wymalowali pierwsze sceny polowań, obrazy dzikich zwierząt a także własne dłonie. Choć my dzisiaj widzimy tam tylko obrazy, to dla naszych przodków to były historie prawdziwe, jak dla nas reportaże. Z czasem pojawiały się różne obiekty, jak karbowane kije, na których można było oznaczyć np. ilość upolowanych zwierząt. Nie było to jednak pismo w pełnym znaczeniu tego słowa.

Archeolodzy odkryli w Rumunii tabliczki z Tartarii, które mają ponad 7 tysięcy lat i zawierają symbole, których nie potrafimy odczytać, ale niektórzy podejrzewają, że te tajemnicze znaki mogą być formą pierwotnego pisma. Jednak pierwszy prawdziwy system zapisu języka mówionego w piśmie został wprowadzony w życie w Mezopotamii, w starożytnym Sumerze. Był to zapis piktograficzny, czyli jakiś obraz stanowił zapis jakiegoś pojęcia. Może to być nawet ideogram, czyli zapis graficzny pojęcia, idei oderwany od wymowy. Na przykład hieroglif człowieka z toporem w głowie oznaczał w starożytnym Egipcie wroga albo śmierć.

Pismo piktograficzne w Mezopotamii stawało się coraz bardziej abstrakcyjne. Coraz mniej przypominało obrazki, a coraz bardziej były symbole, znaki nie związane z informacją, którą przekazywały. Podobna sytuacja miała miejsce w Egipcie. Tam pisano używając hieroglifów. Na początku mogło to być pismo obrazkowe, ale z czasem stało się fonetyczne i obrazki odpowiadały różnym dźwiękom mowy. Do naszego łacińskiego alfabetu była jeszcze długa droga, ale była to naukowa rewolucja.

Pismo obrazkowe ogranicza nas bardzo mocno w zakresie tego, co możemy przekazać rysując. Używając jednak pisma fonetycznego, możemy zapisać każde słowo, bo zapiszemy to co mówimy. Możemy użyć do tego pięknego pisma hieroglificznego, pisma klinowego z terenów Mezopotamii czy jeszcze innego. Ważne, że możemy zapisać praktycznie wszystko, od stanu magazynowego po poezję. Ta ogromna elastyczność pozwoliła na zapisywanie i przekazywanie wiedzy kolejnym pokoleniom. Czytając można poznać historię przodków i stan ich wiedzy, a potem rozwijać nowe technologie, opisać je i kolejne pokolenia mogły zrobić kolejny krok do przodu.

Hieroglify odegrały bardzo ważną rolę w historii kultury europejskiej. Nie tylko fascynowały badaczy i odkrywały tajemnice minionych stuleci. To one stały u początków pisma Fenicjan, od których pismo zapożyczyli Grecy, którzy stworzyli pierwszy alfabet z prawdziwego zdarzenia. W ich alfabecie zapisywano nie tylko spółgłoski (czyli dźwięki takie jak b, k, m), ale także samogłoski, czego wcześniej nikt nie robił (samogłoski to np. a, e, o). Potem już tylko krok od alfabetu łacińskiego, którego używamy do dzisiaj m.in. w Polsce.

Dzisiaj rozróżniamy dwa systemy zapisu - logograficzny i fonetyczny. Ten pierwszy, logograficzny, to system używany na przykład w językach chińskich, gdzie znak pisany nie jest związany z wymową, ale przedstawia dane pojęcie, słowo. W zapisach fonetycznych, na przykład alfabecie łacińskim, zapis jest przynajmniej w pewien sposób powiązany z wymową.

Na dzisiaj to tyle. Dziękuję za to, że byliście ze mną. Na blogu ioannesoculus.com albo polishwithjohn.com znajdziecie zapis całego odcinka oraz dodatkowe materiały. Będę także bardzo wdzięczny za wsparcie przez [serwis Patreon](https://www.patreon.com/), ponieważ chcę dalej tworzyć dla was

---

podcasty. Dla wspierających co jakiś czas umieszczam na serwisie dodatkowe materiały. A następny odcinek *Polish with John dla zaawansowanych* już za tydzień! Trzymajcie się zdrowo!

elementy muzyczne podcastu: "Sing Swing Bada Bing" Doug Maxwell/Media Right Productions; source: <https://www.youtube.com/audiolibrary/music> (attribution not required)